

ȘTEFAN OPREA :

„Din fotoliul 13”

Iată-l pe Ștefan Oprea pentru a doua oară „martor al Thaliei”, prin volumul publicat de Editura „Junimea” în 1986, ce vine să întregască profilul unui cronicar dramatic cunoscut pentru intuiția valorică, gustul echilibrat, judecata tranșantă și atitudinea angajată. Ar fi greșit să se creadă, în ciuda unor formulări convenționale („raze sănătoase ale moralei”, „grotesca acidă, nimicitoare”, „stilul ascuțit și percutant”), ținând mai curînd de o anume lejeritate gazetărească, că Ștefan Oprea ar fi un spirit vetust ori dogmatic; valențele estetice ale punerilor în scenă sînt surprinse de un fin analist.

Depășind capitolul introductiv consacrat principalelor reuniuni teatrale naționale din ultimii ani, recunoaștem numaidecît cronicarul obiectiv și inspirat, care și-a cîștigat un binemeritat prestigiu publicistic. Comentariile la piese românești și străine, acoperind o lungă perioadă istorică, de la Renaștere și baroc pînă în contemporaneitate, cîteva literaturi naționale și mai multe direcții și stiluri, urmează, oarecum, aceeași schemă: o interpretare ce se bazează cu prudență pe exegezele îndeobște acceptate ori consfințite de istoria literară, după care este analizată punerea în scenă, într-o viziune evasiexhaustivă: interpretare, scenografie, costume, ilustrație muzicală etc. Notația scurtă și precisă, opinia fermă trădează un critic cu un program estetic propriu, deschis valențelor moral-educative ale spectacolului de teatru. Preocupat să evidențieze, ori de cîte ori are prilejul, elementele de originalitate, Ștefan Oprea rămîne un critic echilibrat, repudiînd excesele, tentația unor regizori de a înnoi

cu orice preț ori de a epata. Am putea spune, chiar prea cuminte uneori, urmînd viziuni critice clasicizate și ignorînd interpretări recente; în cazul lui Caragiale, mai ales, față de ceea ce s-a publicat în ultimul timp, chiar și Călinescu nu mai este un reper suficient. Nu ne putem opri să reproducem însă, ca exemplară, această opinie privitoare la marele nostru dramaturg: „...la Caragiale fiecare cuvînt e o lamă nespuns de tăioasă, o picătură de vitriol ce arde fără milă. Într-un spectacol Caragiale, cuvîntul nu poate fi înlocuit de nimic, el trebuie să domine, să rămînă rege și stăpîn absolut”.

Remarcăm și în acest al doilea volum de critică dramatică al autorului faptul că prezentarea „lunii” dramaturgului, a universului de idei al piesei este dublată de fiecare dată de analiza structurilor dramatice și a metamorfozei scenice. O singură rezervă am avea, în cazul comentariului la **Deșteptarea primăverii** de Wedekind, unde elemente structurale (reacția la naturalism, deplasarea dinspre mimesis spre filosofie, dinspre scene naturaliste către viața interioară și onirică, ponderea grotescului) fac din această piesă un sol al modernismului și mai puțin „un produs al romantismului”.

La cota sa cea mai înaltă (a se vedea, printre altele, cronicile la piese de D. R. Popescu, Titus Popovici, Andi Andries, Ion Druță, Aleksandr Vampilov), Ștefan Oprea ne apare ca un spirit metodic, ambiționînd o abordare completă a spectacolului, nelăsînd nimic în afara ochiului său critic, de la oportunitatea opțiunii repertoriale pînă la comunicarea actorilor cu publicul ori la rezistența în timp a unei performanțe scenice, dovedind probitate profesională și obiectivitate — un critic, cu alte cuvinte, pe a cărui judecată de valoare se poate conta și pe care un viitor istoric al teatrului românesc nu-l va putea ignora.

Maria Ana TUPAN